

Таким чином, Україна продовжує впевнено рухатися шляхом євроатлантичної інтеграції. Вона має для цього всі підстави – історичні, ментальні, психологічні та геополітичні. Масштабна агресія Росії проти України доводить, що підстав сумніватися в можливостях Альянсу як єдиної реальної безпекової організації у світі немає!

Отже, членство в НАТО сприятиме позитивним структурним перебудовам в українському суспільстві, зокрема зміцненню демократії, утвердженню верховенства права, захисту прав людини. Але головне, що Україна отримає реальні гарантії безпеки держави, її суверенітету та територіальної цілісності в межах існуючого кордону.

Список використаних джерел:

1. Тодоров І. Я. Україна на шляху до європейської та євроатлантичної спільноти : монографія. Донецьк : ДонНУ, 2006. С. 73.

2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України». Указ Президента України №448/2021 від 26 серпня 2021 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>

3 Підтримка вступу України в НАТО сягнула 83%, в ЄС – 86%. URL: <https://pmg.ua/life/110601-pidtrymka-vstupu-ukrainy-v-nato-syagnula-83-v-yes-86> (дата звернення: 04.10.2022).

4. 2022 Strategic Concept. URL: <https://www.nato.int/strategic-concept>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-311-1-49>

Чукаєва В. О.,

кандидат історичних наук,

доцент кафедри теорії держави і права,

конституційного права та державного управління

Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИМІР ТА РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

На сучасному етапі правова система України знаходиться в процесі імплементації у європейське право. Відбувається формування нового конституційного законодавства за стандартами ліберальної доктрини права, яке сформувало право європейських країн. Основи цієї доктрини включає такі основоположення:

– форма правління, при якій влада уряду обмежена правом, і громадяни мають свободу створення асоціацій для обрання свого представника на посаду у вільних виборах через визначені періоди часу;

– на перший план публічна влада повинна ставити громадянську свободу, тобто повну незалежність особистого життя індивіда від політичної влади (йдеться про ряд особистих прав: недоторканість особи, свободу совісті, слова, зборів, друку, місця проживання, заняття, господарської діяльності, приватної власності та ін.);

– ядром свободи є особисті права;

– політична свобода виступає як засіб забезпечення громадянської свободи;

– влада, що порушує громадянську свободу, стає тиранією і знижує правомірність свого існування. Тобто політична влада не повинна бути абсолютною, незалежно від того, хто її здійснює – монарх чи народ.

– демократія будується на принципі свободи особи, яка визнана і гарантована державою [1].

Саме на основі ліберальній доктрини відбувається реформування конституційного законодавства і в цілому національного законодавства України на сучасному етапі, яке активно розпочалось з 1996 р. і триває досі. Особливий новий, активний етап почався з 2014 р. (відбуваються реформи децентралізації місцевого самоврядування, прокуратури, судової гілки влади, охорони здоров'я, системи освіти) [2].

Право в своїх нормах закріплює різні моделі обов'язкової, забороненої чи дозволеної поведінки учасників правовідносин, регулює і охороняє суспільні відносини, що піддаються правовому регулюванню чи об'єктивно потребують такого регулювання. Це виражається у наданні одним учасникам суспільних відносин суб'єктивних прав і в покладенні на інших суб'єктів юридичних обов'язків, пов'язуючи їх тим самим взаємними правами і обов'язками, спрямовуючи їх поведінку в тих чи інших напрямках. Одним з джерел права є закони та інші нормативно-правові акти. Їх прийняття – не самоціль, адже їх сутністю є закріплення норм та принципів права.

Ефективна реалізація норм та принципів права – одна з важливих проблем, що стоїть сьогодні в умовах формування правової, соціальної, демократичної Української держави. Конституційна система органів реалізації та захисту прав, свобод та обов'язків людини і громадянина передбачена принципом поділу влад, що характеризує організацію і діяльність органів державної влади. Адже Конституція України (ст. 6) закріплює, що державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Законодавчий, виконавчі та судові органи здійснюють заходи з реалізації та захисту прав, свобод

та обов'язків людини і громадянина в межах і відповідно до повноважень, встановлених Конституцією, законами України та іншими нормативно-правовими актами. Важлива роль в процесі реалізації конституційних прав, свобод та обов'язків особи відведена судовим та правоохоронним органам нашої держави.

У сучасному світі, коли проблема прав людини вийшла далеко за межі окремої держави, виникла необхідність у створенні універсальних та регіональних міжнародно-правових стандартів в галузі прав людини, які також визнаються як основні права людини. Ці стандарти відображені у низці важливих міжнародно-правових актів, що встановили загальнолюдські стандарти прав та інтересів особи, визначивши ту межу, за яку держава не може виходити. Таким чином, права людини стали об'єктом регулювання не лише окремої держави, а й міжнародного співтовариства.

Україна з часу проголошення незалежності стала складовою частиною міжнародної системи захисту прав людини, взяла на себе відповідні міжнародні зобов'язання.

Проте існує ряд проблем практики реалізації конституційних норм на сьогодні:

- практика виконання Конституції України дозволяє говорити про те, що її потенціал на сьогодні залишається значною мірою невикористаним, починаючи із загальних принципів, визначених статтями 1, 3, 6, 8 тощо, і закінчуючи законами, прийняття яких або прямо передбачене Конституцією, або впливає з її норм;

- головного завдання – розмежування політичної відповідальності між главою держави та урядом – конституційна реформа не досягла. Дуалізм виконавчої влади зберігся, причому – в досить незбалансованій формі. Основний Закон і нині зберігає за Президентом вагомі важелі впливу на виконавчу вертикаль, зокрема – право призначати та звільняти з посад голів місцевих державних адміністрацій, функції керівництва у сферах зовнішньої політики, національної безпеки та оборони, право зупиняти дію актів уряду тощо.

- існуюча процедура звільнення глави держави з посади в порядку імпичменту унеможливорює усунення президента з посади навіть за наявності встановлених фактів вчинення ним діянь, що містять ознаки злочину;

- системи адміністративно-територіального поділу та місцевого самоврядування (які не відповідають стандартам Європейської хартії місцевого самоврядування),

- досі не прийняті закон «Про місцевий референдум»;

– судова гілка влади практично залежить від політичної ситуації в країні [3].

В аспекті конституційних змін Рада Європи та ЄС на сьогодні висловлюють до України 3 основних побажання – переглянути конституційні засади побудови системи адміністративного устрою та місцевого самоврядування у напрямі приведення їх у відповідність до Європейської хартії місцевого самоврядування, переглянути функції прокуратури у напрямі приведення їх у відповідність до європейських стандартів з урахуванням відповідних висновків Венеціанської комісії, переглянути положення Конституції України, якими запроваджено імперативний мандат для членів парламенту. При цьому найбільш принциповим, фактично, є лише перше побажання, оскільки імперативний мандат в Україні має обмежене застосування, а здійснення загального прокурорського нагляду може бути звужене і конкретизоване на рівні Закону «Про прокуратуру».

На сьогодні політиками пропонуються різні сценарії подальшого розвитку конституційної реформи. Дехто пропонує скасувати Закон «Про внесення змін до Конституції України» як такий, що не відповідає Конституції України, інші – поглибити конституційну реформу у напрямі завершення переходу до парламентської форми правління. Навіть за умови внесення до Конституції нових змін об'єктивно постане потреба в приведенні у відповідність до чергових конституційних новацій всього масиву чинного законодавства, не кажучи вже про розвиток тих норм Конституції, які «не працюють» на практиці ще з 1996 року. Так, конституційна реформа місцевого самоврядування потребуватиме прийняття нових редакцій законів про місцеве самоврядування в Україні та про місцеві державні адміністрації, створення належної фінансової основи місцевого самоврядування шляхом кардинального перегляду ідеології чинного Бюджетного кодексу, внесення ґрунтовних змін до податкового законодавства тощо.

З 2014 року було прийнято ряд законів, які змінили стандарти дії публічної влади в бік формування демократичної держави, але реалізація забезпечення контролю і захисту забезпечення прав і свобод людини і громадянина на жаль і досі є не ефективним. Про що свідчить невдала судова реформа (2016 р): на критично низькому рівні лишається довіра громадян до суду; залежність судів і суддів; надзвичайно висока завантаженість судів; невиконання судових рішень, що набуло системного характеру; політизованість процедури формування суддівського корпусу; хронічне недофінансування судової

влади тощо. Тому всі ці прогалини потребують вирішення та проведення змін [4].

Таким чином, імплементація національного законодавства у європейське право відбувається, що свідчить про те сучасна конституційна реформа, яка торкнулась базових інституцій публічної влади, але вона має свої особливості і труднощі з практики забезпечення нових стандартів в системі державного управління суспільством.

Список використаних джерел:

1. Основи правової держави: ліберальна демократія. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/politolog/15935/>

2. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Ковриженко Д., Чебаненко О. Конституційна реформа: оцінки, проблеми, шляхи вирішення. URL: <https://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2015/09/6.pdf> ; Ботанов О. Конституційне право в умовах глобалізації та міждержавної інтеграції: концептуальні проблеми теорії та практики. Конституційна реформа в Україні: досвід країн Центральної та східної Європи. Львів : Каменярь, 2019. С. 17–21.

4. Гончарук Ю. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/suchasni-vyklyky-ta-aktualni-problemy-sudovoyi-reformy-v-ukrayini/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-311-1-50>

Щербак Г. Р.,

*аспірант кафедри міжнародного, цивільного та комерційного права
Державного торговельно-економічного університету*

СТАН ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ СПОЖИВАЧІВ КОМЕРЦІЙНИХ ОНЛАЙН ПЛАТФОРМ В ПРАВІ ЄС: ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА СУДОВИЙ ЗАХИСТ

Питання захисту особистих даних користувачів комерційних онлайн платформ регулюються Загальним регламентом про захист даних 2016 року (Regulation 2016/679 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and the free movement of such